

buitengewoon zacht terwijl zijn poriën percentage lang niet het hoogst is. Meerdere uitzonderingen zou ik hier gemakkelijk aan kunnen toevoegen.

Een conclusie die hier hand in hand mee gaat is het verband tusschen soortelijk gewicht en hardheid. In het algemeen geldt hier analoog dezelfde regel: hoe grooter het s. g. hoe grooter de hardheid met hetzelfde voorbehoud als boven.

Merkwaardig is, dat omtrent de weerbestendigheid uit bovenstaande cijfers geen gevolgtrekkingen zijn te maken. Hier zal waarschijnlijk de chemische samenstelling invloed uitoefenen evenals bij de uitzonderingen op bovengenoemde regels. (Ongetwijfeld zal een verhoogd kiezelzuur gehalte een sterk aaneenkitte der verschillende korrels in de hand werken (vgl. Kunrader).

Aan de geologen is nu het woord om het ontstaan van dergelijke verschillende vormen te verklaren.

Maastricht, 2 Sept. '23. Ir. F. KURRIS T.

* Monsters mij welwillend ter beschikking gesteld door den Heer Sprenger architect te Maastricht, waarvoor bij dezen mijn hartelijken dank. De overige monsters werden door mij terplaatse genomen.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHER VERGADERING VAN 7 NOVEMBER L. L.

Als om 6 uur de Voorzitter de vergadering opent, zijn met hem aanwezig de heeren: L. A. J. Keuller; H. van Rummelen; Edm. Nijst; H. J. Beckers; Joh. Th. van der Zwaan; J. Blonden; P. H. Bouchems; Marcel Ubaghs; J. Maessen; W. de Backer; Fr. Eyck; Aug. Kengen; L. Grossier.

Dr. Beckers leest een populair-wetenschappelijk artikel voor handelende over mieren. Dit geeft den Voorzitter aanleiding te wijzen op 't Mierenboek van Pater H. Schmitz, destijds vertaald door den heer Fr. Eyck en uitgegeven door 't Genootschap, van welk Mierenboek nog immer exemplaren verkrijgbaar zijn in 't Museum, tegen f. 1.30.

Voor 't Museum heeft Dr. Beckers meegebracht kolenzandsteen, waarin kalkspaat en pyriet uit de mijn Maurits (391 Meter diepte), alsmede uit de mijn Hendrik verscheidene exemplaren fossiele mollusken, (Anthracosien).

Tenslotte vertoonde Dr. Beckers eene bivalve, (Hippuritus) afkomstig uit 't diluvium te Kelmond-Beek. Vroeger hield men deze tweeklepige schaaldieren voor koralen. Ze werden tot een Meter lang en zaten, in kolonies, met 't onderind der kleppen vast op den bodem. Ze zijn afkomstig uit 't Zuidelijk krijt (Hippuritenkalk!)

Hierna krijgt de heer Keuller 't woord om te beginnen met z'n Geologischen-palaeontologischen cursus.

Waar deze cursus in zijn geheel in de verdere publicaties uitgegeven door 't Natuurh. Genootschap zal verschijnen, volstaan we hier met de vermelding van 't feit, dat 't voor de aanwezigen een genot was den spreker te hooren, zijne uiteenzettingen te volgen.

Aan belangstellende leden geven wij den raad

a.s. Woensdag ter vergadering te komen, al was 't maar alleen om wille der Geologische-palaeontologische les van den heere Keuller.

HET LÖSSPROFIEL BIJ BEMELLEN.

In de vergadering van 5 September j.l., deed ik eenige mededeelingen over het löss-voorkomen bij Bemelen. Daar in het verslag eenige onjuistheden zijn ingeslopen, zij het mij vergund mijne mededeelingen nog eens schriftelijk te herhalen.

Bij Bemelen vindt men in den hollen weg van deze plaats naar Berg en Terblijt een leemwand van op löss gelijkend gesteente. Van boven naar beneden vindt men:

0.75—1 M. kalkvrije leem, gelijkende op verweerde löss.

0.10 M. lössachtig materiaal met Bryozoën, Echiniden, Dentalien en andere krijtfossielen in horizontale ligging.

4 à 5 M. lössachtig materiaal, kalkhoudend.

In de onmiddellijke nabijheid staat Maas-trichtsch krijt aan met een Bryozoënlaag, die in samenstelling geheel op het laagje gelijk, voorkomende in den leemwand.

Voor mij staat vast, dat het Bryozoënlaagje in den leemwand nog in situ ligt en alleen in verticale richting door uitlooging van het krijtgesteente is verplaatst. Hieruit volgt, dat ook het onderliggende lössachtig materiaal niets anders kan zijn dan ter plaatse verweerd tufkrijt.

De lössgenese behoeft dus in Limburg niet vastgekoppeld te worden aan het begrip „glaciatie”.

Veel meer bevredigt mij de meening van Dr. W. C. Klein, dat de Limburgsche löss ontstond uit de achtergebleven materialen der krijtverweering, die door de z.g.n. „eaux de ruissellement”, verplaatst werden naar hunne tegenwoordige ligplaats.

Dat het materiaal van Bemelen als „löss” kan worden aangemerkt werd bewezen door het onderzoek van Prof. van Baren, die het op chemische en physische eigenschappen onderzocht, en het tot löss verklaarde te behooren. (Zie de Bodem van Nederland, blz. 649 en 661).

De groote vraag, die op een oplossing wacht, is: Wat is löss?

Men moet beginnen met een betere definitie van löss te geven, anders komt men tot wanhopige discussies. Vooral voor de lössgenese is de oplossing van deze vraag van belang. Er zijn zooveel variatie's, dat men ten slotte elke bruine leem löss zoude kunnen noemen. Het gaat met het lössbegrip als met den Bundner Schiefer in Zwitserland; als men met een materiaal aan de oppervlakte geen raad weet, noemt men het löss.

F. H. VAN RUMMELEN.

NIEUWE LEDEN.

De WelEerw. Zeer Gel. Heer EUGENE HENNEKENS, leeraar a. h. Bisschoppelijk College te Roermond; de heeren: EUGENE DIRIX, ingen., Maastricht; J. H. F. UMBGROVE, Leiden, Jan van Goyenkade 9; FERNAND MULLER, ingen., Maastricht, Hoogebrugstraat; H. VANDEBRIEL, Markt 21, Heerlen; P. JANSEN, burgemeester, Beek L.